

Dlužit je velká hanba

ROZHOVOR S Jaromírem Jirsou o obraně proti urážkám, vymáhání stokorun a škole, která umírá

Dlouholetý šéf Soudcovské unie se na Městském soudu v Praze zabývá obchodními spory. V polovině případů přiměje strany ke smíru.

TOMÁŠ NĚMEČEK

LN Co říkáte na nález Ústavního soudu v případě spisovatele Viewegha? Za bulvární lež už nemusí stačit ani 200 tisíc, herec Vašut vysoudil rovnou milion.

Soudce má nepochybně i vychovávat. V procesních předpisech má napsáno, že má vést účastníky k tomu, aby se práva neporušovala.

Mně ten nález přišel sympatický. Pro bulvární deník je to prostě nutná nákladová položka: když vyděláváte na psaní o celebritách, musíte s takovým rizikem počítat.

Jen to rozhodnutí může mít i své nezamýšlené důsledky. Otázka totiž zní, co je dnes bulvár, když tímto stylem psaní zavánějí i některé celostátní seriózní deníky.

LN Soudíte obchodní spory, v nichž jde o pověst právníků osob. Musejí snést více, nebo méně než běžný občan?

Měl jsem tu třeba spor ohledně prodlužování vlasů: jestli metoda v jednom kadernickém salonu vede k výsledkům, které slibovaly fotky v reklamě. Jedna občanka na internetu tvrdila, že má jinou zkušenost. Za to ji zažalovali.

Ale podnikatelé musejí snést i poměrně značnou míru kritiky, má-li racionální základ. Což měla.

Také jsme tu řešili kauzu, kdy se občanské sdružení Pomáhat a chránit, zaregistrované asi před dvěma lety, domáhalo, aby policie přestala používat stejný slogan...

LN Policie ho používá dál, takže zjevně neuspěli.

Ano, rozsudek stál na argumentu, že kdybychom obdobně chránili jiné běžné slogany, prezident by nemohl používat *Pravda vítězí* a Národní divadlo *Národ sobě*.

LN Ale také jste v březnu 2010 rozhodl, že provozovatel serveru Měsíc.cz musí odstranit kus diskuse, kde čtenáři vulgárně napadali jednu realitní kancelář.

Kritika je přípustná, ale pokud někoho budete označovat za svinu nebo vyhrožovat likvidací rodiny?

Je to portál, který dělá spotřebitelské recenze, což je chvalyhodné. Nicméně je to komerční projekt, nikoli dobročinnost, takže má i odpovědnost za obsah a nemůže tvrdit, že si tam každý kolemdjoucí občan může psát, co chce. *Lidovky.cz* mají přece taky nastavenou regulaci internetové diskuse.

LN Ale bylo nutné smazat celou diskusi?

Odvolaací soud měl nakonec jiný názor a nechal odstranit jen některé výrazy.

LN Do jaké míry má soud přihlížet ke změně společenské normy, třeba když se slovo „svině“ užívá běžně? V Lidových novinách se třeba p...l v nevytečkované podobě objevila až v roce 1996, ale za posledních pět let 115krát.

Nebudu předstírat, že všichni soudci tak jako Mirek Dušín nikdy neřekli sprosté slovo. Ale „svině“ je pořád hanlivá, a když napíšu „p...l“ v MS Wordu, pořád se mi slovo objeví červeně podtržené.

I ten nejhorší smír je lepší

LN Spoluřídíte Městský soud v Praze, největší v zemi. Kolik obchodních případů máte jako místopředseda oproti kolegům?

Asi třetinu.

LN Vypozoroval jste ve spisech příznaky ekonomické krize?

Praha je specifická, je tady mnohem víc peněz. Když jsem před pár lety přešel z „normálního“ obvodního soudu, vyměřil první tři soudní poplatky a vyšlo mi to na 800 tisíc, byl jsem sám dost překvapený. I když přibývá insolvenčních řízení, není to tak strmá křivka jako v Ostravě nebo v Ústí nad Labem.

Kolikrát jste se pokusil o smír? Když se jich v této kanceláři zeptám, v 90 procentech bývá odpověď trapně ticho.

FOTO LN - ONDŘEJ NĚMEK

Obchodníci obecně nemají moc času čekat, než jejich kauza projde třemi instancemi a ještě Ústavním soudem. V podnikání jde o minuty a pro běžnou s. r. o. může být spor o 300 tisíc otázku existence, v době krize obzvlášť.

LN Co z toho plyne? Že musíte rozhodovat rychle?

To za prvé. Účastníci si ze svých daní neplatí soudce za to, aby se s nimi osmkrát scházel a pokaždé rozhodnutí odročil.

Společenská norma se možná mění. Ale „svině“ je pořád hanlivá, a když napíšu „p...l“ v MS Wordu, slovo se objeví červeně podtržené.

A za druhé je tu větší vůle se – i za cenu drastických kompromisů – dobrat smíru. To je zásadní rozdíl proti běžné civilní justici u okresního soudu.

LN Jak jste ve smírech úspěšný?

Když v téhle kanceláři vedu přípravné jednání, povede se mi usmířit asi polovinu věcí.

LN Jak to vypadá?

Sedí tu oba účastníci a zapisovatelka, požítuje se z toho oficiální záznam. Samozřejmě bych si nedovolil vést jednání jen s jedním.

Jde o to, abychom pak – až přijde ten velký rituál v talárech v soudní síni – rozhodli pokud možno napoprvé. Takže zjišťuji, co je sporné a co nesporné, jaké jsou důkazy a k čemu. A taky: Kolikrát jste se sešli ohledně možné dohody? Jaké alternativy kromě soudní

ho řízení byly na stole a s čím jste se rozešli?

LN A reakce?

V 90 procentech nastává trapně ticho. Protože veškerý pokus o smír spočíval ve výhrůžném dopisu. A najednou účastníkům začíná docházet, že by to vlastně šlo.

Staré soudcovské úsloví říká, že i ten nejhorší smír je lepší než dokonalejší rozsudek: došli k němu sami.

LN Ale přípravné jednání v dnešní justici není moc časté, ne?

Je to institut, který se k mé radosti ocitl v občanském soudním řádu před 2,5 lety. Nevím, proč se nevyužívá víc. Možná je to otázka nízkého sebevědomí, když soudce nechce jednat i mimo soudní síň.

Nevídám problém, pokud se advokáta – i jen telefonicky – zeptá: „Pokusil jste s protistranou o smír? V čem je problém? Chcete opravdu trávit dva roky po soudech?“ O tom rozhovoru musí udelet pro kontrolu zápis. A ve chvíli, kdy by advokát začal líčit verzi svého klienta, tak ho zastavíte: „Jak by se vám, pane doktore, líbilo, kdybych se bavil s protistranou o její verzi bez vašeho vědomí?“

Když jsem byl před deseti lety v Německu a pozoroval tam obchodní věc, soudce seděl s účastníky u kulatého stolu a na rovinu jim řekl svůj názor na kauzu: „A teď běžte ven a podle toho se zaříďte.“ Ta neformálnost v jinak přísném Německu byla až šokující.

Inkasní agentura – co to je?

LN Napsal jste do LN, že byste podal kárnou žalobu na mladého ústeckého soudce Jana Tichého – protože vyzval, ať se inkasním agenturám nepřiznávají náklady

na právní zastoupení. Co je na tom tak špatného?

Vadí mi ta masovost nebo stádnost, řečeno nehezký. Zničehonic se tu objevil pojem, který vůbec nemá oporu v právu – „inkasní agentura“. Co to je? Jaký je rozdíl mezi „běžným věřitelem“ a „inkasní agenturou“?

Vytváří se tím nepřátelská atmosféra proti určité skupině účastníků, která má mít ještě před zahájením řízení nerovné postavení. Soudce si nemůže dovolit soudit kauzu, dokud jí nemá na stole.

LN Vám nepřijde nespravedlivé, když někdo skoupí tisíc drobných pohledávek od dopravního podniku a vede tisíc soudních sporů s tisícem exekucí?

Nechtěl jsem říct, že se má s pohledávkami kupčit a že je v pořádku, když se proti jednomu černému pasažérovi vede víc řízení, která šlo klidně spojit. Mně je na tom rozhodnutí z Ústí sympatické, že někdo začal přemýšlet nad tím, co jsou ještě účelné náklady a co ne.

Ale bavme se o tom, co je příčinou problému. Moje babička z Úval, kterou často cituji, vždycky říkala: „Dlužit, to je velká hanba.“ To se dnes už neříká vůbec. Před deseti lety jsme volali po větší vymahatelnosti práva. Někteří lidé si navykli neplatit malé dluhy a my teď budeme v jejich prospěch měnit procesní pravidla? Zavání mi to lidovědemokratickou justici.

LN Ale pokud jde o vymahatelnost dluhů, není to tak, že jsme za těch deset let natolik pokročili, že se dnes vyplatí vymáhat i drobné, stokorunové částky?

Nejsem o tom přesvědčen. Jsme přísnější než v 90. letech při posky-

tování hypoték nebo leasingu. Buď, možná exekutoři vyzobali lukrativní případy a dostáváme se k těm drobným. Ale to neznamená, že stokoruna si nezaslouží vymoci.

LN Přemýšlel jste nad tím, že v Ústí může soudce vidět mnohem víc dlužníků blízko existenčního minima než v Praze?

Chápu. Ale pak nemá vyzývat k následování v celé zemi, protože to může mít nezamýšlené důsledky. Proto jsem to nazval zralým na kárné řízení – v literární nadsázce.

Já jsem šťastný, když soudce dovede říct do médií srozumitelné důvody svého rozhodnutí. Tady však nešlo jen o jeden konkrétní případ, tečka. To byla dvojtečka!

Zničehonic se tu objevil pojem, který vůbec nemá oporu v právu – „inkasní agentura“. Co to je? Jaký je rozdíl proti „běžným věřitelům“?

Hrozím se, že v počítačích civilních soudců po celé republice se z toho udělá šablona, jak rozhodovat a odradit věřitele od podávání žalob. Proto se toho, myslím, tak chytli i pan ministr spravedlnosti.

LN Copak vy jste ale na soudu pro Prahu 1 nezažil hromadné žaloby o zaplacení, stříhané podle jednohoustru?

Právě že zažil. Už před deseti lety jsme je začali zpracovávat jak na běžícím pásu. Stovky, tisíce měsíčně. Vyžadovalo to dost náročná organizační opatření.

Ale aspoň se snahou, aby v té kupce sena – skutečně se těm žalo-

Životopis

Jaromír Jirsa se narodil 5. května 1966. Absolvoval práva v Praze (1989), v lednu 1993 se stal soudcem Obvodního soudu pro Prahu 8. Zabývá se civilním právem, zejména obchodním. V letech 1999 až 2007 pracoval na soudu pro Prahu 1 (byl jeho místopředsedou), od roku 2008 je místopředsedou Městského soudu v Praze. V letech 2002 až 2008 byl prezidentem Soudcovské unie. Je ženatý a má dvě děti.

bám někdy říkalo „seno“ – nezapadla Jehla, která si žádá individuální řešení. Někdy může přece být důvodné, že si i „inkasní agentura“ najme specializovaného advokáta.

LN Jistěže dluhy se musí platit. Ale náklady řízení jsou u stokorunových částek enormní – obrovské tělíčko k malému hlavičce. Ten rozdíl přece nemá být obscenní.

To je trefné slovo. Souhlasím, že často je částka nepřiměřená a že se má mluvit o účelnosti i přiměřenosti nákladů.

Jen nesmíme sklouznout k libovůli a šmahem nepřiznávat „inkasním agenturám“ náklady na právní zastoupení. Protože je to normální účastník řízení.

Jak provést eutanazii Plzně

LN Jste členem pracovní skupiny akreditační komise pro obor právo a bezpečnost. Co si teď, po rezignaci ministra Dobeše, myslíte o situaci kolem plzeňské fakulty?

Když jsem jím dneska ráno na kole do práce, říkal jsem si, že je mi hlavně líto těch studentů. Takže ministr Dobeš jim „zachránil“ školu – a pak se sbalí a už s tím nemíjí mít nic společného.

Nechci se teď zabývat tím, zda jeho rozhodnutí bylo, nebo nebylo zákonné. Ale skoro jistě tím studentům provedl medvědí službu.

LN On ale možná v době rozhodování ještě nemusel vědět, že podá zanedlouho demisi.

Možná. Ale je to jeden aspekt, který mě na tom zarazil: ten laciný krok, který si pak vyjde uživat před ministerstvo... jak mu tam hezdké holky aplaudují, chudáci studenti mu div nepadají kolem krku... A za čtrnáct dní řekne, že končí, a další řešení nechá na svém nástupci.

LN Co byste dělal, až by se u vás na soudu ucházel o místo absolvent Plzně z léta 2016?

Zatím jsem se u asistentů a čekatelů nevidal na diplom; možná začnu. Ale obvykle stačí dát jim pár konkrétních úkolů a po měsíci vím, jestli k něčemu jsou.

LN Co byste dělal, kdybyste byl nejvyšší státní zástupce? Bylo by lepší podat žalobu ve veřejném zájmu, aby se vyjasnila zákonost Dobešova rozhodnutí, nebo je lepší nechat školu žít?

Nechtěl bych být v kůži státního zástupce. Ta škola je v této podobě odsouzena k zániku, v podstatě umírá. Myslím, že by se jí měla poskytnout eutanazie.

LN Co byste dělal, kdybyste měl na fakultě potomka?

Nad tím právě přemýšlím. Mám pocit, že by stát měl dát těm studentům šanci dostudovat.

LN V Plzni?

To neříkám. Dokončení studia může být v Praze, Brně nebo Olo-mouci. Stát reguluje vysoké školství, měl by tedy za studenty přijmout odpovědnost. To nepovažuji za paternalismus. Připravili se na studium, složili zkoušky, zaplatili – a teď se jim říká „sorry“?

LN A co námitka, že škola „už hořela, když si do ní lehal“?

Když se na ni hlásili, škola měla řádnou akreditaci. A nevíš, jsem si, že by akreditační komise před přijímacími zkouškami nějak vehementně varovala uchazeče „Nenastupujte – vysoká pravděpodobnost zániku“.